

ENRIQUETA POCH BARBER, il·lustradora d'aquests Fulls, nasqué a Girona l'any 1943. Va cursar estudis de pintura i escultura a l'Escola de Belles Arts de Girona i a l'Escola d'Arts de Vevey (Suïssa). Des de 1991 exerceix com a professora de dibuix, pintura i fang a la Casa de Cultura Les Bernardes de Salt. Ha fet exposicions individuals al nostre país i a Lituània.

L'ARQUITECTURA DE L'ESCRITURA

VICENÇ PAGÈS

Un tramvia anomenat text

Ed. Empúries

Barcelona, 1998, 224 pàgines

TAL COM DEFENSAVA HORACI, Vicenç Pagès no es cansa de repetir-nos que per saber escriure s'ha de trobar un equilibri entre talent i tècnica; si es vol, un equilibri entre el món interior, subjectiu i potser anàrquic de quan es crea, i la forma imprescindible per poder comunicar-ho. *Un tramvia anomenat text* és primer de tot una alenada de sentit comú contra les avantguardes i els espontaneistes del sentiment, però també contra aquells funcionaris de la literatura i de l'art que confonen la creació i el plaer de llegir amb l'obligació i la rutina, que presenten els models de la retòrica o dels clàssics –d'alguns clàssics!– com l'únic camí a seguir, que acaben equiparant els llibres amb els formularis registres de qualsevol oficina. És veritat, com ha assenyalat més d'un crític, que, en reivindicar Aristòtil i Horaci, Vicenç Pagès anava a contracorrent. Però tampoc no hi ha anat tant: ni els teníem tan oblidats, ni es pot pas dir que la bona literatura d'aquesta segona part del nostre segle s'hagi fet havent-nos-hi girat tan radicalment d'esquenes. Molt del que s'ha publicat, sí. Però és que potser hauríem de començar a diferenciar entre els llibres i tot allò que es publica cada any, igual com, per entendre'ns, hem acabat sabent distingir entre el bon menjar i les pizzes.

Un tramvia anomenat text contribueix enormement a fer possible aquesta distinció. Si acceptem, com defensa Vicenç Pagès, que el millor crític és aquell que escriu, és evident que qui millor pot parlar de llibres és aquell que ha escrit llibres. Vicenç Pagès n'ha escrit. I amb prou encert, com ja se sap. Ara, el lector que es pensi que aprendrà a escriure gràcies a *Un tramvia anomenat text* en sortirà decebut. En aquest llibre s'ensenya allò que es pot ensenyar: no pas el talent o la creació, sinó el procés de composició, la tècnica. Com que, a més, té una voluntat didàctica innegable, a vegades generalitza excessivament, ordena més del que cal, pel meu gust pontifica una mica massa. De veritat tots els professors haurien de ser escriptors? Ens serveixen d'alguna cosa gràfics com el de la plana 46 entre el nombre de persones i la corba del talent per a l'escriptura? ¿Té algun sentit que en el darrer annex es provi de classificar els escriptors conjugant entre un aspecte psicològic i, per tant, divers, com la necessitat d'expressar-se, un altre tan difícil d'objectivar com és el talent i un tercer tan fàcilment objectivable com la tècnica? Però m'afanyo a escriure que, en contrapartida, el llibre és ple d'encerts. Personalment, m'ha interessat l'anàlisi de l'estructura del conte i de l'article, m'ha sorprès l'enginyosa manera com inicia el capítol dels

déus del text, he envejat la claredat amb què exposa les qualitats essencials que ha de tenir un text per poder ser digne. L'esforç de síntesi és colpidor. La quantitat de cites, també. Pagès deixa que siguin els escriptors els qui parlin del text, els qui descabdellin el teixit del llibre. Com que deu ser cert que tècnica i talent són indissociables a l'hora de saber escriure, a més d'un bon manual sobre l'escriptura, *Un tramvia anomenat text* és un llibre de creació. Per això també –encara que no ho expliciti– es justifica que no hi hagi inclòs la bibliografia. En un panorama com el nostre on un *agent provocador* d'unes 80 planes se'ns presenta quasi com una obra única o on qualsevol grafòmana mallorquina amb bona planta pot guanyar premis i publicar a una velocitat que fa feredat, reconforta poder trobar el bon gust de la literatura en tramvies com aquest llibre. Si després discrepem en alguna de les coses que s'hi diu, deu ser perquè, a més de proporcionar un plaer, ajuda a pensar. Però que provoqui i que ens faci venir ganes de donar la nostra opinió no és, en tot cas, un dels elogis que es pot fer a un bon llibre?

Xavier Cortadellas

